

65
ROCH
VSPOMINAK

POLTAVA UNIVERSITY OF
ECONOMICS AND TRADE

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ НАУКИ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ У ХХІ СТОЛІТТІ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

XLIX Міжнародної наукової конференції
студентів та аспірантів
(м. Полтава, 23 квітня 2026 року)

Полтава
2026

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ (ПУЕТ)

*Присвячено 65-й річниці
Полтавського університету
економіки і торгівлі*

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ
НАУКИ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ
ОСВІТИ У ХХІ СТОЛІТТІ**

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
XLIX Міжнародної наукової конференції
студентів та аспірантів

(м. Полтава, 23 квітня 2026 року)

**Полтава
ПУЕТ
2026**

УДК 001:378.014.61"20"(477.53)(082)

A43

Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу Полтавського університету економіки і торгівлі ЗАБОРОНЕНО

Видано відповідно наказу по університету № 11-Н від 28 січня 2026 року.

Організаційний комітет конференції

Голова організаційного комітету – **Н. С. Педченко**, д-р екон. наук, професор, перший проректор.

Заступник голови організаційного комітету – **Н. І. Манжура**, завідувач науково-організаційного відділу.

Члени організаційного комітету:

Ю. С. Матвієнко, канд. пед. наук, проректор з науково-педагогічної роботи;

С. В. Гаркуша, д-р техн. наук, професор, в. о. директора Навчально-наукового інституту міжнародної освіти;

О. В. Гасій, канд. екон. наук, доцент, директор Навчально-наукового центру забезпечення якості вищої освіти;

Т. П. Гудзь, д-р екон. наук, професор, директор Навчально-наукового центру підготовки кадрів вищої кваліфікації;

С. І. Нестуля, д-р пед. наук, професор, директор Навчально-наукового інституту лідерства;

Ю. В. Перегуда, директор Міжнародного науково-освітнього центру;

А. С. Ткаченко, д-р техн. наук, доцент, директор Навчально-наукового інституту денної освіти;

Л. С. Франко, канд. екон. наук, директор Полтавського фахового коледжу Полтавського університету економіки і торгівлі;

В. Л. Шимановська, директор Навчально-наукового інституту заочно-дистанційного навчання;

Д. С. Семикоз, начальник відділу мультимедійного забезпечення;

М. О. Двірник, голова Студентської ради університету;

С. О. Дудник, голова Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених;

Д. А. Посполітак, голова Наукового товариства студентів.

Редакційна колегія

Головний редактор – **О. О. Нестуля**, д-р іст. наук, професор, ректор.

Заступник головного редактора – **Н. С. Педченко**, д-р екон. наук, професор, перший проректор.

Відповідальний секретар – **Н. І. Манжура**, завідувач науково-організаційного відділу.

Відповідальний редактор – **Л. М. Діденко**, в. о. директора Центру інформаційного забезпечення освітнього процесу.

А43 **Актуальні питання розвитку науки та забезпечення якості освіти у XXI столітті: тези доповідей XLIX Міжнародної наукової конференції студентів та аспірантів (м. Полтава, 23 квітня 2026 р.).** – Полтава: ПУЕТ, 2026. – 1232 с. – 1 електрон. опт. диск (CD-R). – Текст укр., англ. мовами.

ISBN 978-966-184-490-1

Збірник містить тези доповідей XLIX Міжнародної наукової конференції студентів та аспірантів. Проблеми, порушені авторами публікацій, вирізняються своєю актуальністю та новизною наукових підходів. Увагу зосереджено на висвітленні результатів наукових досліджень у різних галузях науки та якості вищої освіти.

УДК 001:378.014.61"20"(477.53)(082)

*Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.*

ISBN 978-966-184-490-1

© Полтавський університет економіки і торгівлі, 2026

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ В СУЧАСНОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ ПРОЦЕСІ ЯК СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ

І. С. Гусинський

Патріотичне виховання у Полтавському фаховому коледжі
ПУЕТ 41

Д. В. Круглик, В. О. Філоненко

The role of localization in forming players' cultural identity 44

А. А. Лушина

Протидія дипфейкам та дезінформації: формування
критичного мислення як базису патріотичної
свідомості сучасного студента 47

К. В. Немешкало

Педагогічні інструменти формування
національно-патріотичної свідомості здобувачів
освіти в умовах воєнного стану 49

О. С. Якименко

Військовий туризм як елемент гуманітарної політики
держави та патріотичного виховання населення 53

СЕКЦІЯ 2. ЯКІСТЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ПРОБЛЕМИ, ВИКЛИКИ ПЕРСПЕКТИВИ

А. С. Архипенко

Неформальна освіта в системі реагування
на освітні виклики сьогодення 56

Б. В. Гаращенко

Цифрова освіта в умовах трансформації
навичок під впливом штучного інтелекту 58

М. О. Данилейко

SWOT-аналіз як ефективний інструмент
аналізу якості освітнього процесу 62

СЕКЦІЯ 13. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЕКОНОМІКИ І КІБЕРНЕТИКИ

А. С. Андрієнко

Економічні інструменти управління якістю трудових
ресурсів у сучасних соціально-економічних системах 698

Я. Л. Вербовий

Корпоративні інструменти зміцнення економічної
безпеки агропромислових підприємств
у період повоєнної трансформації..... 702

Я. В. Вівтоніченко, В. І. Шило, А. І. Клиба

Ефективність інформаційно-аналітичного
забезпечення процесів технологічних
змін в контексті економічної безпеки..... 705

І. І. Грищенко

Трансформація антикризового управління
в стратегію економічної резильєнтності підприємства..... 708

А. С. Євсєєв

Моделі комерціалізації інновацій 710

В. М. Крук

Адаптивне кібернетичне управління
економічною стійкістю та якістю освіти 714

Andrei Lesnic

Econometric modeling of regional GDP and population
dynamics: a cybernetic approach to systemic discrepancies 718

Ю. Д. Логоша

Формування ефективної стратегії інвестиційно-
інноваційного розвитку України: роль держави,
міжнародна підтримка та цифрові рішення 721

D. M. Luzhanytsia

Capm as a basic asset pricing model..... 724

2. Офіційний сайт Міністерства цифрової трансформації України. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/technologies/winwin-znayomimo-z-komandoyu-yaka-realizue-klyuchovi-napryami-strategii-tsifrovogo-rozvitku-innovatsiy-ukraini> (дата звернення: 7.04.2026 р.)
3. Офіційний сайт Мінекономіки. Уряд схвалив стратегію розвитку малого та середнього бізнесу до 2027 року та операційний план заходів на 2024–2027 роки. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=161fb74b-c8ad-4cc5-b7ed-645962eb2e28&title=StrategiiaRozvitkuMSB> (дата звернення: 7.04.2026 р.)
4. Офіційний сайт U-LEAD with Europe. URL: <https://u-lead.org.ua/> (дата звернення: 7.04.2026 р.)
5. Офіційний сайт Міністерства розвитку громад і територій. 27 європейських агентств розвитку об'єднують зусилля для прискорення відбудови України. URL: <https://mindev.gov.ua/news/27-ievropeiskykh-ahentstv-rozvytku-obiednuiut-zusyillia-dlia-pryskorennia-vidbudovy-ukrainy>.

CAPM AS A BASIC ASSET PRICING MODEL

D. M. Luzhanytsia, Student majoring in Economics, group BiEkb-21

Zh. A. Kononenko, Associate Professor, Department of Economic Cybernetics, Business Economics, and Information Systems – Scientific supervisor

Poltava University of Economics and Trade

The work presents methods of fitting CAPM. The method fitting is needed to get along with what serves as input and what is expected as output of asset pricing.

The goals of asset pricing models is are describe the causality that determines pricing, understanding the ways in which the process of pricing can be decomposed, represented, understood, evaluated. As well as studying what is cannot appear by strictly determined asset pricing models, or what can be considered as an anomaly in the pricing process, as well as a principles of pricing, that empirical markets and market's models needs to obey. In work is accented on the CAPM.

CAPM was chosen because it is basic financial pricing model. That well represented in literature and presented from different angels.

CAPM provides asset pricing, by decomposing asset's return into two parts, first is return, that uncorrelated with market premium, second is return appeared from assets attachment to market premium.

$$R_i = R_f + b_i \cdot (R_m - R_f). \quad (1)$$

Where R_i is total return of asset i , R_f a component that indifferent to market premium, $b_i \cdot (R_m - R_f)$ a component that derived from attachment to market premium, β_i is attachment of asset's return to market premium return.

The main assumption that builds asset pricing:

- mean-variance efficiency: investors operate by maximizing a portfolio's return for a given level of risk, or by minimizing risk for a given level of return. What investors are interested in is the rate at which they can exchange an increase in expected return for a decrease in risk, and vice versa. What leaves investor with efficient frontier: the curve of efficient portfolios that presents best combination of expected return for a given level of risk or minimal risk for a given level of expected return, that can be achieved from available assets. So that investor's alternative choice will be represented by the efficient frontier. Further will comes assumptions that transforms the efficient frontier into the CML, capital market line [2];

- an existing asset that has no connection to market volatility and still provides some income (risk-free rate) available to each investor, with unlimited borrowing and lending opportunities. This kind of asset introduces a correction to the set of investor's alternative choice, and such a market would be represented as a straight line;

- no information asymmetry among investors. Investors interpret their alternative choices identically, but investors are differs in their risk aversion. This ensures that all investors perceive the alternative choice of investment decisions in the same way, which causes the tangent portfolio to line up with the market portfolio.

So the efficient frontier is transformed into a line due to its connection with the risk-free rate. The set of alternative choices reduced to a straight line: the CML (Capital Market Line). This line represents a linear connection between two separate sets the risk-free rate and the efficient frontier and provides the best alternative choices. The CML is tangent to the efficient frontier and passes through the risk-free rate.

The slope of this line represents the best rate at which investors can exchange amount of risk for expected return.

A portfolio that lies on the tangent to the efficient frontier is called the tangent portfolio. This portfolio, combined with the risk-free rate, helps investors achieve the CML. The tangent portfolio is defined by the Sharpe ratio, which represents the most “efficient” rate of exchange between amount of risk and expected return.

The tangent portfolio is the market portfolio. It happens to be science there is no informational asymmetry and investors differ in their risk aversion, their alternative choice of investment is the same: a combination of the risk-free rate and the tangency portfolio. As a result, all investors allocate their funds to the same assets, which reshapes the efficient frontier into a less convex curve. Over time, this process continues until the efficient frontier transforms into a straight line.

The purpose of CAPM tests is to check whether the pricing realization from period $t - 1$ to t aligns with the CAPM model. There are two primary methods used to test whether asset pricing corresponds to the model. The first is the cross-sectional regression method, which employs cross-sectional regression to verify whether the estimated market premium and risk-free rate significantly differ from empirical realization. The second is the time series method, which assesses the statistical significance of the intercept in a time-series vector regression. This work will try to review one of these methods[1].

As previously mentioned, this work is focus on one method of testing CAPM, the cross-sectional regression method.

The first step is to estimate the beta parameters of assets through a time-series regression.

$$A_i - r_f = a_i + b_i \cdot (r_m - r_f). \quad (2)$$

Next, aggregate assets into value-weighted portfolios sorted by betas. This step is necessary to reduce the large confidence intervals for individual betas and since beta is a random variable, there is no definitive understanding of its “true” value. Aggregating betas into diversified portfolios with similar values of betas helps mitigate estimation error.

The next step involves a cross-sectional regression, where betas serve as regressor and asset returns serve as the regressand. The inter-

cept is interpreted as an estimate of the risk-free rate, and the slope is interpreted as an estimate of the market premium.

$$A_{i,t} = \widehat{\mu}_t + \widehat{\gamma}_t \cdot \widehat{b}_i + \epsilon_{i,t}. \quad (3)$$

Where $\widehat{\mu}_t$ estimate of risk-free rate, $\widehat{\gamma}_t$ estimate of market portfolio. The regression is indexed by i .

Test estimates of risk free rate $\widehat{\mu}_t$ and market premium $\widehat{\gamma}_t$ on how statistically significantly differ from empirical parameters μ_r, γ_i [1].

Generalizing model CAPM is provides understanding of asset pricing process, how instrument of portfolio management.

List of sources used

1. Eugene F. Fama. Cross-Section Versus Time-Series Tests of Asset Pricing Models. 2015. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2685317.
2. Eugene F. Fama, Kenneth R. French. The Capital Asset Pricing Model: Theory and Evidence. 2003. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=440920.

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ПОТЕНЦІАЛУ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ ЙОГО КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ

Д. Маліношевський, студент спеціальності Менеджмент, МАМ-11;

Ю. Нестуля, аспірант спеціальності Економіка;

О. Бойко, аспірант спеціальності Менеджмент

Полтавський університет економіки і торгівлі

З метою оцінки стану розвитку підприємства актуальною є потреба дослідження його потенціалу розвитку на основі конкурентних переваг та зведення їх до одного інтегрального показника. Це стосується всебічної оцінки стану управління потенціалом розвитку підприємства на основі показників його фінансової, господарської, інвестиційної діяльності, об'єднавши їх до складу одного інтегрального коефіцієнта. В основі такого підходу експертне оцінювання виявлених показників на основі кваліметричного аналізу. Кваліметрія є інструментом кількісного оцінювання